

Tänt var det här!

Det gamla hederliga gruvuttrycket "Tänt var det här!", som indikerar att nu spränger vi oss vidare i jakten på vad det nu är vi letar efter, används fortfarande. Dessa ord markerade ofta en arbetsdags slut då gruvgången fylldes med damm och partiklar och gjorde det omöjligt att bryta mer just den dagen. Hur detta sägs på de afghanska språken dari eller pashto har jag ingen aning om och jag gissar att de flesta af-

ghaner inte heller känner till uttrycket då man, med bara några få undantag, aldrig bedrivit någon gruvdrift i landet. Men nu kanske den "gruvfria epoken" snart är till ända. Det verkar nämligen finnas prylar under ytan väl värda att plocka upp. ▶

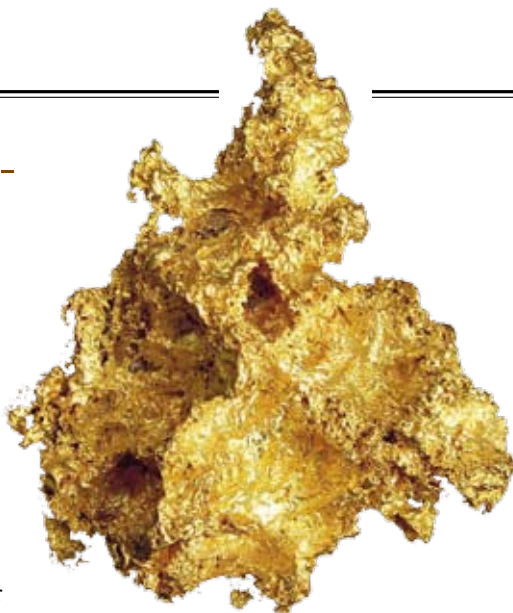
► Vad finns egentligen under jord i Afghanistan?

Olja och gas, koppar och mineraler. Ädelstenar. Och så den moderna elektronikens viktigaste komponentmaterial – litium. Låter detta som naturtillgångar tillhörande ett utopia? Ja, kanske det. Men vad få känner till är att detta, dessutom av allt att döma i anse- nliga mängder, döljer sig under marken i ett av världens fattigaste länder. I det av krig och torka härjade Afghanistan göm- mer sig alltså tillräckliga fyndigheter för att få hela nationen på fötter. Flera gånger om. Dessutom finns här även järnmalm, kol, silver, zink, smaragder. Och guld. Men i det spända säkerhetsläge som nu råder och med en utbredd korruption som drä- nerar Afghanistan på redan knappa resur- ser står man inför gigantiska utmaningar i säkerställandet av att dessa rikedomar kommer landet och det afghanska folket till del.

Vad finns det då?

Hur mycket det egentligen rör sig om är det ingen som vet, men rapporter gör gällande att det lär finnas 1,8 miljarder fat olja i de nordliga trakterna kring provinserna Balkh och Jowzjan och stora möjligheter att det rör sig om betydligt större kvantiteter. I Ghazni-provinsen sägs världens största reserv av litium finnas – ett ämne som används i bland annat lä- kemedel och mobiltelefonbatterier. I den nordostliga bergsprovinsen Badakhshan ska man ha lokaliserat enorma guldfyn- digheter. Detta bara för att nämna några exempel.

Ockupation, inbördeskrig, talibanstyre och den senaste konflikten har de senaste 30 åren gjort det svårt att bedriva gruv-

I nordöstra Afghanistan kommer det rap- porter om stora guldfyndigheter, de största i landet.

drift i någon större utsträckning och utvinna det som döljer sig i och under Hindukushs bergsmassiv eller de vindpi- nade högländerna. Osäkerheten har lett till att få utländska företag vågat göra de stora investeringar som krävs. På några få platser har det emellertid varit några om buden, såsom koppargruvan i Aynak (bland annat känt för att al-Qaida hade en av sina träningsanläggningar här), strax söder om Kabul, där ett kinesiskt företag vann budgivningen om kontraktet och har startat gruvdrift. Så på frågan om det överhuvudtaget är möjligt att idag eller inom den närmaste framtiden utvinna naturtillgångar i någon större skala är svaret i allra högsta grad beroende av hur säkerhetsläget utvecklar sig. Här är förstuds det pågående tillbakadragandet av internationell trupp en nyckelfaktor. Den så kallade transitionen ska vara avslutad när vi lägger år 2014 till handlingarna. Kanske att vi först där och då vet hur situationen kommer att se ut. Men de utländska företagen lär inte vänta på sig när/om situationen stabiliserar sig.

Vissa platser för fyndigheter ligger väldigt svårtillgängligt till. Och det är inte bara berg och farliga vägar som

ställer till det. Det är överhuvudtaget bristen på vägar. Obefintlig infrastruktur.

Storskalig drift av utvinning av resur- ser kräver förstås enorma satsningar på att först skapa en hållbar infrastruktur. Här kommer en annan fråga i dagen. Alla vet att så fort man sätter en spade i den afghanska jorden är chansen större än på många andra platser att man stöter på arkeologiska fyndigheter. Dessa eventuella skatter som man garanterat kommer att finna på flera platser måste först penslas fram, grävas upp och tas till vara innan det kan bli tal om någon form av vidare grävande.

Se till folkets väl

Vad vore Sverige utan järn och trä? Idag, troligtvis ganska mycket och då främst tack vare bilindustrin, telecom, elektriska makapärer och så vidare. Men det var ju våra naturtillgångar som en gång lade grunden till det vi är idag. Vad vore Sau- diarabien utan sin olja?

Afghanistan återfinns ofta långt ned när FN och andra rankar länder utifrån olika perspektiv. Men med dessa fan- tastiska tillgångar finns alla möjligheter till en förändring. Utmaningen i fallet Afghanistan ligger inte bara i att säker- ställa vad som faktiskt finns under jord eller huruvida säkerhetsläget tillåter ett etablerande av utvinning. Den verkliga utmaningen ligger i hur Afghanistans rikedomar ska komma det afghanska fol- ket till del. Det finns uppenbara risker att allt eller stora mängder skickas på export och gör välmående utländska företag än mer välmående och ett fåtal rika afgha- ner än rikare. Det kommer att behövas rigorösa regleringar för att så inte ska bli fallet.

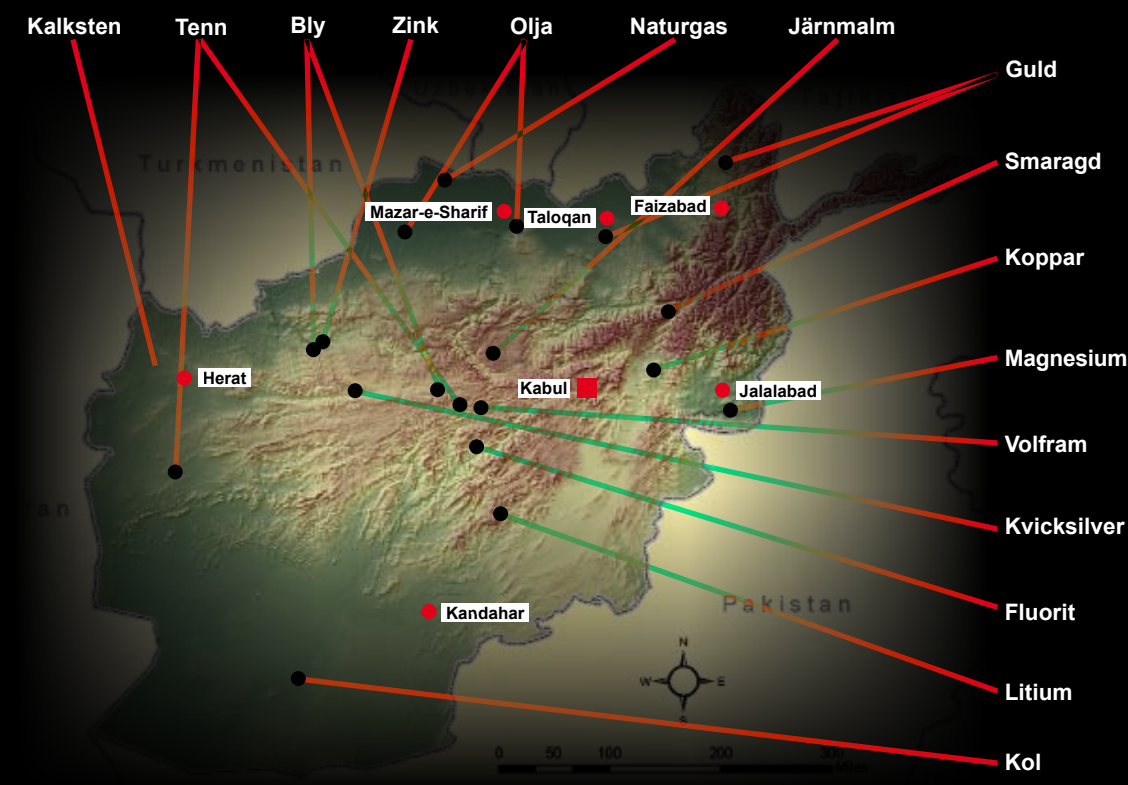
Farhågorna och utmaningarna är många och stora, men betänk de fan- tastiska möjligheter det innebär för alla nationer som råkar sitta på rika naturtill- gångar. Och ska man tro de rapporter som publicerats i ämnet så ruvar Afghanistan, även bokstavligen, på rent guld. •

Dalgångarna i Panjshir ruvar inte bara på en enastående skönhet ovan jord. Under jord har man funnit anse- nliga mängder av ädelstenen smaragd och rubin.

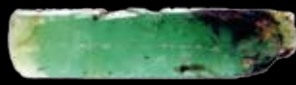

Afghanistans naturtillgångar

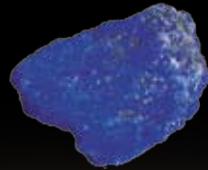
Exempel på var man påträffat fyndigheter.

Zink är ett viktigt ämne för behandling av olika metaller såsom galvanisering och varmförzinkning. Det är även viktigt för kroppen och vi får i oss zink genom att äta bland annat kött, fågel, inälvsmat och mejeriprodukter.

I Panjshirdalen har man påträffat fyndigheter av ädelstenarna smaragd och rubin.

Lapis lazuli är en klarblå halvädelsten som är mycket vanligt förekommande i Afghanistan. Dessutom har det påvisats förekomster av bland annat: *Rubiner, silver, krom, uran, svavel, travertinsten, marmor, kobolt, salt, beryllium, baryt och celestit.*

89

På hela **89** platser ska det finnas välfyllda mineraldepåer. Dessa värderas till 1 biljon US-dollar (ca 7 000 miljarder svenska kronor).

Många internationella företag har gett sig in i spelet om de afghanska naturtillgångarna. Särskilt kinesiska bolag har hållit sig framme och redan 2007 skrev China Metallurgical Group kontrakt på kopparbrytning i Aynak i provinsen Logar. Gruvutvinningen har värderats till 273 miljarder dollar. Kontraktet är påskrivet och man har förbundit sig att investera ca 3 miljarder dollar. Ett annat kinesiskt bolag, China's National Petroleum, vann så sent som i september 2011 budgivningen om ett stort gaskontrakt i norra Afghanistan.

"Litium kan bli för Afghanistan vad olja är för Saudiarabien" ska president Karzai ha sagt när han fick reda på att världens största reserv av litium lokaliserats i Ghazni provinsen. Litium är en nyckelkomponent i batterier som bland annat används till mobiltelefoner. Man räknar med att världens befolkning idag brukar drygt sex miljarder mobiltelefoner.

